

Gemeente Delft
t.a.v. het College van Burgemeester en Wethouders
Postbus 78
2600 ME Delft

Betreft: Gezamenlijk gedeeld advies Regiovisie Transformatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

Datum: 30 juni 2021

Geacht College,

Wij hebben kennisgenomen van de concept Regiovisie Transformatie Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang. Omdat het om een regiovisie gaat, hebben wij als Adviesraden Sociaal Domein van Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Westland het initiatief genomen tot een regionaal advies, naast een advies van de afzonderlijke adviesraden aan de eigen gemeente. Het regionaal advies onderstreept het belang dat wij samen met de andere adviesraden hechten aan een gezamenlijke visie op Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in de regio.

Hieronder vindt u eerst een samenvatting, vervolgens het regionaal geformuleerde advies en in het laatste deel noemen wij een aantal specifieke aandachtspunten en adviezen voor de gemeente Delft.

1. SAMENVATTING

- a. Wij ondersteunen de gekozen richting en het uitgangspunt van sociale inclusie. Wij hechten veel belang aan regionale samenwerking en adviseren actief van elkaar te leren in de regio.
- b. Wij hebben twijfels over het realiteitsgehalte om de ambitie te verwezenlijken. De sociale basis in Delft is helaas nog onvoldoende en de toegankelijkheid van ondersteuning en zorg is allesbehalve optimaal. Wij hebben daarover eerder onze opvattingen met u gedeeld. Een integrale visie, sturing, regie en facilitering van de gemeente zijn nodig om de ontwikkeling naar sociale, inclusieve wijken in gang te zetten en te borgen. Wij adviseren creatiever en vanuit het grotere plaatje te kijken naar investeringsmogelijkheden vanuit Fonds 2040.
- c. Om te realiseren dat inwoners met psychische kwetsbaarheid de juiste ondersteuning en zorg in de eigen sociale omgeving krijgen, is meer vernieuwend en domein overstijgend denken nodig dan wij in de regiovisie terugvinden.

- d. Kies te allen tijde voor een aanpak waarin het individu centraal staat en niet het systeem. Niet top down, maar samen met cliënten, hun mantelzorgers en de lokale samenleving.
- e. Wij verwachten een actieve rol van de gemeente om het transformatieproces zo soepel mogelijk te laten verlopen. Wij nemen waar dat de veranderingen die de transformatie met zich meebrengt, voor een deel van de cliënten voor veel onrust zorgt.

2. REGIONAAL ADVIES

De Adviesraden Sociaal Domein van Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Westland onderschrijven de inhoudelijke richting die gekozen is. De adviesraden ondersteunen het uitgangspunt: sociale inclusie voor iedereen en het streven dat mensen met psychische en psychosociale problematiek zoveel mogelijk gewoon in de wijk wonen, erbij horen en meedoen.

Wat ons aanspreekt is: normaliseren, werken vanuit het gedachtegoed van positieve gezondheid en kiezen voor een sociale benadering in plaats van een zorgbenadering. Dat betekent voor ons dat bij beleid en uitvoering te allen tijde de mens centraal dient te staan in plaats van een diagnose, 'label' of indicatie. Het is onvermijdelijk dat een visie- of beleidsdocument abstracte en algemene uitgangspunten bevat, wij hopen dat in de praktijk altijd de individuele persoon en zijn of haar behoeften en mogelijkheden het vertrekpunt zijn.

Voor inclusie is nodig dat mensen met een psychische kwetsbaarheid zich welkom voelen en ruimte hebben om te zijn wie ze zijn. Om mee te kunnen doen is goede afstemming nodig van zorg, welzijn, maatschappelijke en informele ondersteuning.

Belang van regionale samenwerking en leren van elkaar

De adviesraden Sociaal Domein van Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Westland benadrukken het belang om vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid het beleid zoals beoogd met de regiovisie gestalte te geven. Wij hopen dat de regiovisie leidt tot constructieve, niet-vrijblijvende samenwerking waarin de inwoners met psychische kwetsbaarheid centraal staan.

Wij zouden graag zien dat de regionale samenwerking zich niet alleen richt op planning en realisatie van voorzieningen, maar ook op het delen van inhoudelijke kennis en samen leren van de vragen die zich in de uitvoeringspraktijk voordoen. Delft als voormalige centrumgemeente heeft veel kennis en ervaring waarvan de andere gemeenten profijt kunnen hebben. De kleinschaliger context waarin de kleinere gemeenten opereren leveren wellicht ervaringen op waarvan niet alleen zij, maar ook de gemeente Delft kan leren.

3. ADVIES DELFT

Het realiseren van de ambities die in de regiovisie geformuleerd zijn, staat of valt met de inzet op lokaal niveau. In dit deel formuleren wij adviezen voor de gemeente Delft. We hebben hiervoor gesproken met verschillende ervaringsdeskundigen en met leden van de schil van de ASD.

Twijfels over realiteitsgehalte

Wij juichen de genoemde inspanningen om de ambities te verwezenlijken en de beoogde resultaten toe. Tegelijkertijd constateren wij dat deze vooralsnog het karakter hebben van een ideaalbeeld en nog ver afstaan van de huidige situatie in Delft.

*Adviesraad Sociaal Domein Delft – Secretariaat: Zalmsteek 21, 3192 MC Hoogvliet-Rt
www.asd-delft.nl*

Bij ambities 1 en 2 bijvoorbeeld wordt gesproken van onder meer: een sluitend netwerk van signalering, vangnet en bemoeizorg, prettig leefklimaat in de wijken en een welzijnsaanbod dat aansluit op de behoefte en vraag van GGZ-cliënten en hun mantelzorgers.

Dit zijn in onze visie essentiële randvoorwaarden om de transformatie goed te laten verlopen, maar wij zien in Delft dat er nog veel moet gebeuren om deze randvoorwaarden te realiseren. Als aan de benodigde randvoorwaarden niet voldaan is, zijn de risico's voor zowel de specifieke doelgroep als voor de inwoners en de Delftse samenleving groot. Isolement en eenzaamheid, uitsluiting, onveiligheid, overlast enz. liggen dan op de loer.

Sociale basis onvoldoende en hoge drempels

Wij zijn met name bezorgd over het ontbreken in Delft van een goede uitgangssituatie voor sociale cohesie en inclusie. In onze gespreksnotitie *De sociale basis in Delft* (april 2021) die wij met wethouder Schrederhof besproken hebben, noemen wij een aantal essentiële knelpunten die ontmoeting en verbinding in de wijken belemmeren. Zo constateren wij dat de wijkcentra niet of nauwelijks fungeren als ontmoetingsplek in de wijk door het ontbreken van sociale programmering. Daarnaast ontbreekt het aan een aanjaagfunctie in de wijken: iemand die initiatieven stimuleert, ondersteunt en voor continuïteit zorgt. De rol die Delft voor Elkaar vervult als 'spil in de buurt' die inwoners en inwonersinitiatieven ondersteunt, zoals door de gemeente geformuleerd in het kader voor samenwerking met Delft voor Elkaar 2020-2022, komt nog onvoldoende uit de verf.

Daarnaast wijzen wij op de bevindingen die wij in onze rapportage *Tussenbalans II: toegankelijkheid van ondersteuning en zorg sociaal domein Delft* (najaar 2019) noemen, waarbij wij constateren dat Delftse burgers de nodige drempels ervaren bij het vinden van ondersteuning en zorg. De vindbaarheid en bereikbaarheid van voorzieningen is allesbehalve optimaal. Dit baart ons zorgen, te meer omdat juist de burgers die minder zelfredzaam zijn, hier de meeste nadelen van ondervinden.

Visie en regie nodig

Wij zien de intenties van de gemeente om ontmoeting en verbinding tussen inwoners te versterken verwoord in diverse recente documenten. Tot nu toe vinden we echter nog te weinig concrete plannen om daadwerkelijk stappen te zetten en te investeren in sociale cohesie en inclusie ofwel, zoals in de regiovisie wordt geformuleerd: te 'bouwen aan een samenleving waar iedereen ertoe doet en mee kan doen'.

We merken op dat er diverse initiatieven in Delft zijn die zich richten op versterking en verbetering van wijken, maar constateren dat er sprake is van versnippering. Initiatieven functioneren vaak los van elkaar en zijn soms niet van elkaar op de hoogte.

Wij geven u het dringende advies om een integrale visie en plan te ontwikkelen voor het versterken van de sociale basis en daaraan uitvoering te geven. Uiteraard hebben bewoners, maatschappelijke organisaties en andere partners een belangrijke rol bij het versterken van de sociale basis. Maar visie, sturing, regie en facilitering van de gemeente zijn nodig om de ontwikkeling naar sociale, inclusieve wijken in gang te zetten en te borgen. Belangrijk is dat voor bewoners en andere partners duidelijk is wat zij van de gemeente kunnen verwachten en wat zij zelf kunnen betekenen.

Aandachtspunten en adviezen

Tenslotte formuleren wij hieronder een aantal concrete aandachtspunten en adviezen, deels als uitwerking van de hiervoor genoemde hoofdpunten.

- De regiovisie komt, wellicht onbedoeld, enigszins over als een top-down verhaal. Wij pleiten ervoor om het betrekken van de doelgroep en de wijkbewoners steeds voorop te zetten bij het uitwerken van de plannen en de uitvoering. Extra aandacht vragen wij voor het betrekken van cliënten met hun mantelzorgers, en cliëntenorganisaties. Wij denken dat dit beter kan dan nu gebeurt.
- De transformatie en de geformuleerde ambities vragen naar onze mening om vernieuwend en domein overstijgend denken. Op dit moment vormen de ggz-wereld en het gemeentelijk sociaal domein nog te veel aparte werelden. Door samenwerking en een integrale aanpak van zorgaanbieders, algemene voorzieningen, informele netwerken, maar ook ondernemers en bedrijven, kunnen nieuwe kansen en win-win situaties gecreëerd worden. Bijvoorbeeld initiatieven waarbij ontmoetingsplekken, initiatieven op het gebied van leren en ontwikkelen, (sociale) ondernemingen die werk creëren voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt, ggz-expertise in de wijk en welzijnsvoorzieningen gecombineerd worden.
- Het realiseren van voldoende passende én betaalbare huisvesting is en blijft vooralsnog een grote uitdaging waarvoor veel inzet nodig is. We pleiten ervoor ook te denken aan collectieve woonvormen en gemengde woonvormen. Met name voor de kwetsbare inwoners voor wie de stap naar volledig zelfstandig wonen te groot is, kunnen deze woonvormen een oplossing bieden.
- Bewaak te allen tijde dat niet het 'systeem', maar de individuele persoon met zijn/haar behoeften en mogelijkheden en centraal staat. Bestaanszekerheid, toekomstperspectief, ertoe doen en meetellen zijn daarin de kernelementen. Wij wijzen erop dat aansluiten bij wat iemand aan kan van groot belang is. Het mag niet zo zijn dat de beleidsambities ertoe leiden dat iemand het gevoel krijgt aan (te) hoge eisen te moeten voldoen om in aanmerking te (blijven) komen voor bijvoorbeeld huisvesting of een uitkering.
- Inclusie ontstaat niet vanzelf. In ons advies *Van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis* van 31 januari 2020 hebben wij gewezen op de noodzaak van 'kwartiermaken'. Dat staat voor de inspanningen die verricht moeten worden in een wijk om te zorgen dat kwetsbare mensen zich welkom voelen en mee kunnen doen. Er bestaan nog veel vooroordelen over psychische problemen die inclusie kunnen belemmeren. Voorlichtings- of bewustwordingsbijeenkomsten in wijken (bijvoorbeeld georganiseerd door Samen Sterk zonder Stigma) kunnen een goed middel zijn om begrip en acceptatie voor mensen met psychische kwetsbaarheid te bevorderen. Ervaringsdeskundigen kunnen hierbij veel betekenis hebben.
- Wij adviseren om te zorgen voor voldoende en gevarieerde mogelijkheden op het gebied van ontmoeting, ontspanning, ontwikkeling en meedoen. Enerzijds zijn laagdrempelige inloopvoorzieningen nodig waar mensen zichzelf kunnen zijn en zich geaccepteerd voelen. Zoals een ervaringsdeskundige ons zei: '*Een plek waar je je niet hoeft te verantwoorden voor wie je bent en hoe je bent*'. Daarnaast is inzet nodig om te realiseren dat algemene voorzieningen toegankelijk zijn voor mensen met psychische kwetsbaarheid. Om gewoon mee te kunnen doen met bijvoorbeeld een reguliere sportvereniging is goede individuele coaching van belang als ondersteuning bij de stap naar algemene voorzieningen. Wij adviseren creatiever en vanuit het grotere plaatje, samen met ondernemers en inwoners, te denken aan de investeringsmogelijkheden vanuit Fonds 2040.

- Wij pleiten ervoor dat de gemeente een grotere rol neemt bij (de ondersteuning van) regie- en herstelinitiatieven. De Herstelacademie is een goed voorbeeld van de beweging om, door middel van onderlinge steun en met inzet van ervaringsdeskundigen, mensen met psychische kwetsbaarheid te ondersteunen bij hun herstel en het oppakken van hun leven. De Herstelacademie vervult naar onze mening niet alleen een belangrijke rol voor herstel, sociale en maatschappelijke participatie van mensen met psychische kwetsbaarheid, maar kan ook van betekenis zijn voor het bevorderen van acceptatie en begrip in de samenleving, dus inclusie. Tot nu toe fungeert de Herstelacademie nog vooral onder de vleugels van GGZ Delfland. De bekendheid en herkenbaarheid voor de wereld daarbuiten zou veel beter kunnen. Wij denken dat de gemeente hierin een rol kan hebben door te zorgen dat herstelinitiatieven zoals de Herstelacademie een betere inbedding krijgen in de zorginfrastructuur en een duurzame plek krijgen in de wijken. Ons advies luidt dan ook om de Herstelacademie als partner te betrekken in het transformatieproces, en de samenwerking met en ondersteuning van de Herstelacademie te versterken.
- In het verlengde van het voorgaande punt vragen wij meer aandacht voor de erkenning en inzet van ervaringsdeskundigen. Zij kunnen bij uitstek een goede rol vervullen bij de ondersteuning van mensen met psychische kwetsbaarheid op het gebied van maatschappelijke participatie, en bij het kweken van meer begrip en acceptatie. Daarbij zouden wij graag zien dat de gemeente zich ervoor inzet dat ervaringsdeskundigen de mogelijkheid krijgen voor een betaalde functie.
- Wij zijn blij met de intentie om een laagdrempelig Jongereninformatiepunt op een of meerdere locaties in Delft op te zetten. In het Versterkingsplan over de aanpak van dak- en thuisloosheid door Delft als centrumgemeente, lezen wij echter over het plan om het Jongereninformatiepunt te koppelen aan de onderwijsinstellingen TU, Hogeschool InHolland en ROC Mondriaan. Wij onderkennen dat onder studenten behoefte is aan laagdrempelige informatie en ondersteuning, maar denken dat jongeren die niet studeren niet naar deze locatie zullen komen. We pleiten er dan ook voor dat ook op andere locaties een Jongereninformatiepunt wordt gerealiseerd.
- Tenslotte vragen wij aandacht voor de gevolgen voor cliënten van de veranderingen waarmee het transformatieproces gepaard gaat. Wij horen signalen dat deze voor cliënten veel onzekerheid, onduidelijkheid en stress opleveren. Door personeelsverloop en reorganisaties die samenhangen met de transformatie hebben cliënten te maken met wisselingen en soms tekortschietende begeleiding. Daarnaast is de afstemming tussen de verschillende partijen (zorgaanbieder, woningcorporatie, gemeente, Delft Support, eventuele bewindvoerder) een aandachtspunt. Wij geven het advies om dergelijke ongewenste effecten goed te monitoren en bij te sturen waar nodig.

Wij zien uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Harry ter Braak
Voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Delft